

RENBETESKOMMISSIONENS AF 1913 HANDLINGAR

XIV

Protokoll

Sommarundersökningar 1915 inom norra
afdelningens område

Protokoll fördt vid Norra afdelningens sammanträde i Tromsö den 13 oktober 1915.

§ 1.

Afdelningen hade avslutat sina fältarbeten den 2 oktober 1915.

§ 2.

Afdelningens samtliga sektioner hade den 8 oktober avslutat justeringen af sina protokoll.

§ 3.

Exkursionskartorna för undersökningarna efter den 14 augusti 1915 justerades.

§ 4.

De biträdande lapparna inlämnade genom hr Rosberg kartor öfver sina färder våren och sommaren 1915 äfvensom en karta, utvisande de af dem föreslagna renbetesområdena.

§ 5.

Sedan hr Rosberg den 9 oktober inlämnat den rapport, hvilken de biträdande lapparna vid sammanträffande med honom den 3 och 14 augusti, den 7, 8 och 10 september samt den 5, 6, 8 och 10 oktober (i enlighet med kommissionens beslut, prot. af den 6 september 1915, § 3) afgifvit, hade afdelningen undersamman-

träden den 9 och 11 — 12 oktober tagit kännedom om denna rapports innehåll. Genom sin ordförande hade afdelningen därefter från lapparna införskaffat supplerande upplysningar och förklaringar. Dessa infördes i ofvannämnda rapport, som afdelningen beslöt intaga i följande paragraf.

För XIII renbetesdistriktets vidkommande hafva kommissionens samtliga biträdande lappar uttalat sig (hvarjämte äfven lapp-suppleanten P. E. Grufvisare redogjorde för sina erfarenheter beträffande detta distrikt under den tid Tuolja haft förfall). Vid de sammanträden, då södra afdelningens biträdande lappar uttalat sig, har äfven dess ordförande närvarit.

§6.

De biträdande lapparnas uttalanden angående de i år 1915 undersökta renbetesområdena:

Lago-området.

Detta renbetesområde ligger på södra delen af Lyngenhalfön (hvarmed lapparna förstå det område, som begränsas af Balsfjorden, Laksvandeidet, Sörfjorden, Ulfsfjorden, Lyngenfjorden och Balsfjordeidet) och omfattar Tverdalen till Davgelække, Gillarieppe, Storvands-trakten, Lago-trakten, Lakselvdalen ofvanom den öfversta gården, Aspenesheia, Stoksedalen, Kirstifjeldet, Hogstadskaret, Pigtindskaret, Rismaaltindskaret, Trolddalen samt Rievsatvagge äfvensom dem emellan liggande fjäll.

Bevakningsgränsen bör dragas så, att den följer Stoksedalens N-sida och går öfver dess älf 2 km från mynningen samt därefter i den öfre skogsliden ' mot S till trakten mellan Musnes och Furuskognes, därefter öfver krönet af Henrikstind samt öfver Storvandselven strax ofvan det större vattenfallet. Sedan följer den Kilafjeldets S-brant och går i Rundhaugens och Davgelækkes högre skogslid, hvarefter den svänger mot NW, inramar Rievsatvagge, samt från närheten af den ur denna dal kommande älf-

vens mynning svänger mot S och SW, gående i den öfre skogsliden på Lakselvdalens E-sida. Från Rismaalskarelvens kanjon svänger gränsen rundt slättermarkerna vid den stora älfkröken och går i den öfre skogsliden på Lakselvdalens W-sida till Hogstadskaret, från hvars N-sida gränsen går öfver till Stoksedalens N-sida. För öfrigt bör den nedan föreslagna kilometergränsen gälla.

Lafbeta saknas nästan helt och hållet. Endast i gropar, i hvilka snön legat länge om våren, finnes helt obetydligt laf.

I början af sommaren finna renarna gräsbete i öfversta skogen och i skogsgränsen. Vid Olsok-tiden finnes i allmänhet godt gräs på S- och W-sluttningen af Lago, Rismaaltind och Doarresvarre från skogsgränsen och upptill halfvägs till impedimentgränsen, men högre upp är ”stenigt”.

Anti och Grufvisare enades om, att detta område kunde utgöra sommarbetesland för 1100 renar. Emedan ingen lämplig kalfningsplats finnes här, borde kalfningen ske i Sverige och inflyttningen äga rum vid SL Hans-tiden. Renarna kunde stanna i området till midten af september.

Vårbete finnes här icke.

Snöfläckar finnas i tillräcklig mängd.

Höstbetningen (från midten af augusti) skulle koncentreras till Lago, kring Storvandet och i Tverdalen.

Renarna måste hela tiden vallas. Skredfara föreligger flerstädes, i synnerhet på S-sluttningen af Kilafjeldet, på Pigtinds sluttningar samt på sluttningarna mot Rievsatvagge.

Största fara för skadegörelse på slätter är vid gårdarna Lakselvslätten och Lingræsmoen (kartans Langrasmoen), i Stoksedalen och mot Bomstad. All fjällslätter, som kommer att ligga inom det föreslagna området, måste ingärdas.

Lämpliga boplatser med bränsletillgång finnas i öfre Tverdalen, vid öfre ändan af Storvandet och i Rismaalskaret. På dessa platser finnes ännu virke till mjölkknings- och skiljnings-

gården, ifall de bofasta icke mer hugga där. — Gårderna borde byggas på ett mera praktiskt sätt än nu brukas, bl. a. så att virket finge torka, att träden afyxades på två sidor m. m.

Utnyttjandet i detalj af detta betesområde vid olika tider borde öfverlämnas åt distriktets lappar med beaktande af de bofastas betesrättigheter.

Lago-områdets lappar borde flytta 12—13 september eller omkring 5 dagar innan genomflyttande lappar komma.

Njalavarre-området

Ett annat renbetesområde borde omfatta Gievnevagge, Langfjelddalen, Stallovagge, båda Steindalarna (kartans Stendalen och dalen vid Selnæs), Lyngsdalen samt Kvalvikdalen, alltså från Davgélække till och med södra delen af Goalsevarre.

Bevakningsgränslinjen för detta område (som i S stöter till Lago-området) bör gå öfver Langfjelddalens mynning (nedom kanjon), öfver Elenelvdalens mynning, öfver Andersdalen ofvanför Tverelvans inflöde, utmed vänstra stranden af Lerbugtelven, i skogsgränsen S om Kjosén, öfver midten af Goalsevarre samt sedan mot S längs en linje, som på fjällsluttningarna mot E går i den öfre skogsliden ända till Lyngsdalen, men går öfver dalarna, där dessa öppna sig mot det lägre skogslandet. Slutligen följer linjen den låga fjällhyllans på Njalavarre brant mot E och går till Davgélækkes NW-sluttning. För öfrigt, bör kilometergränsen gälla.

Till detta område skulle eventuellt läggas ett kalfningsområde söder om Gjøvik, där godt lafbete finnes. För öfrigt finnes nästan intet lafbete. Gräsbete finnes på fjällens E-sluttningar mot Lyngefjord samt i alla mot denna fjord vettande dalar, men det är sent utveckladt och tämligen dåligt till beskaffenheten (föga vide och sidno).

Den del af detta område, där bete finnes, är visserligen långt

men smalt, hvarjämte där hålles ett stort antal får. I detta område kunna icke flera än 1200 renar få plats.

En kalfningsplats för 600 vajor finnes söder om Gjøvik, kring Langvandet, Troldvandet, m. fl. små sjöar. Detta område begränsas af Lerbugtelven i E och når ned till inmarkgårderna ofvan strandgårdarna (under goda vårar samt när barmarksprocenten på fjället blir större, böra renarna hållas högre upp på fjällen). Vajhjorden kan komma dit genom Kvalvikdalen, Goalsevagge och Ruksisvagge (mellan Rödbjergtind och Rörnæstind) samt öfver Fornæselven. Ett svårt hinder erbjuder dock Fornæselven, då vajorna efter slutad kalfning skola gå tillbaka till sommarbeteslandet med sina kalfvar. Att flytta längs Sörfjordens E-strand vore genare, men där finnas farliga skredfjäll. Vajhjorden bör hållas under noggrann bevakning. Vakter böra gå rundt området på skidor eller till fots samt se till, att ej renarna komma för nära till gårdarna. Under kalfningstiden skulle Oxrenarna vara i Sverige. För den händelse icke denna kalfningsplats nyttjas, skulle alla renarna komma till området först vid St. Hans-tiden och stanna där till midten af september.

Renarna måste hela sommaren vallas. Flera farliga älfvar finnas; skredplatser finnas nästan på alla högre fjäll. De svåraste bevakningsställena äro de dalar, där slätter finnes. Sådana slätterplatser måste gärdas. För bevakningen vanskliga ställen äro vidare vid Elvevold, Kvalnes och Seines.

Snöfläckar finnas i öfvermått. Lämpliga boplatser finnas endast i Stallovagge, där bränsle och virke till tältstänger äfven finnes. Virke till gården finnes däremot ej nämnvärdt.

Lapparna i detta område borde flytta ur området 3—4 dagar innan lapparna från Iddonjargga komma.

Iddonjargga-området.

Ett tredje område skulle omfatta hela Iddonjargga, d. v. s.

halfön norr om Kjosens och Lyngseidet, samt N-delen af Goalsevarre.

Bevakningsgränsen bör dragas så, att den går öfver midten af Goalsevarre samt på hvardera sidan af en smal landremsa tvärs öfver Lyngseidet (inneslutande flyttningssvägen). Sedan följer den skogbandet på Kjosens N-strand och går från Storstennes till Jægervandet längs en linje dragen utmed stranden. Gränsen går sedan rundt Jægervandets S-ända samt på W-sidan om flyttningssvägen till en punkt mellan Eidstrand och Stolvold, där den svänger för att rundt Nordlenangenfjord, gå upp till Lyngenhalföns N-udde. Därifrån följer den stranden till Kopang och sedan en linje i den öfre skogsliden till Lyngseidet. För öfrigt bör kilometergränsen gälla.

Något laf ("ikke rar") finnes på Selsnæsaasen.

Gräsbete finnes på fjället W om Varto, vid Gamvik ytre samt i trakten kring Bærheia och Ulsnæsaasen äfvensom på sluttningsarna af dessa fjäll. Merendels är gräsbetet dåligt utom W om Varto och vid Bærheia resp. Ulsnæsaasen. Gräset är öfverhufvudtaget sent utveckladt.

Detta område kunde som sommarbetesland hafva plats för 800 renar. 150 vajor kunna kalfva på Selsnæsaasens W-sida och myren öster om denna samt i Bottenelvens dal; de öfriga vajorna skulle jämte Oxrenarna komma från Sverige till distriktet vid St. Hans-tiden.

Flyttningssvägen skulle gå öfver Lyngseidet, genom Fastdalen, Tyttebærdalen och upp längs W-sidan af fjällen.

Lämplig sommarboplats finnes i Nordlenangen vid älfven, som utfaller i fjordens inre del, samt boplats under kalfningstiden vid Bottenelven. Familjerna kunde dock, såväl vår som sommar, bo på Lyngseidet. Staten borde från trakten eller annorstädes ifrån anskaffa åt lapparna virke till gärd och tältstänger samt om möjligt äfven ved till bränsle (en liten skog finnes W om den föreslagna sommarboplatsen).

Vajhjorden skulle under kalfningstiden vara under noggrann bevakning (sålunda att vaktare med hundar gå kring området och förhindra skadegörelse); om sommaren skulle renarna vara under vallning. Kring slåttermarkerna E om Jægervandet borde på statens bekostnad gärdas genom två bågformade gärden kring de invid sjöstranden liggande slåtterängarna samt genom rundgården kring två små ängar E om flyttningsvägen. Dessutom borde en mindre slåtteräng, som ligger midt på flyttningsvägen E om Jægervandet, inköpas för statens räkning. Likaså en annan slåtteräng på flyttningsvägen mellan Forholtelven och Bottenelven. Ett gårde borde också byggas kring en slåtter strax N om den lilla älfven, som finnes S om gården Botten. På höstsommaren skulle renarna hållas ett par dagar på Bærheia. Där är svårigheter på alla kanter, men man borde dock kunna valla renar där, likaså finnas svårigheter under flyttningen vid Bentsnes och Storstennes, (Vid Stolvold borde inmarken gärdas, och vid Blokör måste flyttas mycket raskt förbi).

Hviloplats under höstflyttningen: - Bærheia och trakten E om Fastdalstind, likaså på Goalsevarres N-sida. (Det kan nämligen hända, att vid flyttning öfver Lyngseidet man icke kan öfverföra hela hjorden på en gång. Därför borde en plats finnas S om "eidet", där lapparna kunde samla alla renar under höstflyttningen, innan de flytta vidare söderut). Sedan skulle man flytta vidare längs den vanliga flyttningsvägen. En stor olägenhet är, att på denna sträcka hviloplats icke finnas på Lyngenfjordens W-sida. I nödfall kunde hvilas på Njalavarres E-sluttning eller i Stallovagge.

Tabmok-Markenes-området.

Området skulle omfatta tio dalar (Markenæs-dalen, Russenes-dalen, Gjusakvagge, Stallovagge, Tverdalen N om Tabmokvandet, Vitgarvage, dalen mellan Hattavarre och Gebmegaisa, dalen

mellan Akselfjeldet-Lillefjeldet och Rismaaltind, Svendsborgdalen och Finskaret).

Gränsen för bevakningen bör vara:

en linje tvärs öfver Markenæsdalen gående öfver forsen vid Storbakken. (Gärde tvärs öfver dalen. De här föreslagna spärrningsgårderna böra vara försedda med led eller portar, så att kreaturen kunna beta äfven på renbetesområdet, men det tilkomme de bofasta att se till att de stängas. Spärrningsgårderna böra underhållas af staten, så att de icke få förfalla);

en linje öfver Russenesdalen i öfversta skogen (gärde tvärs öfver dalen);

en linje öfver mynningen af Gjusakvagge sålunda dragen att två små slätterängar, hvilka borde inlösas för statens räkning, skulle falla på inre sidan af gränsen;

en linje öfver Stallovagge med ett gärde tvärs öfver en större slätteräng (hvars öfre hälft borde inlösas eller hvilken slätter, ifall den ej inlöses, borde helt och hållet kringgårdas); detta gärde skulle gå till ett ställe något ofvanför Vuogovaggeelvans mynning;

en linje i skogsliden på Stallovares NW-sluttning ned till Nordkjoselven 1/2 km nedanför Stordalbækkens inflöde;

en linje (helst med gärde) öfver Lillefjeldelvans och Svendsborgelvans dalars mynningstrakter (slätterängarna innanför denna gräns borde inlösas);

en linje öfver Cokolak, Svendsborgtind och Höitind dragen så att nämnda fjälls W-sluttningar ej inräknas. För öfrigt måste till området höra hela den i privat ägo befintliga delen af Tabmokdalen (med Tabmokelven, gränsen för statens sammanhängande egendom, och Nordkjoselven som gränslinje), hvilken dal således i sin helhet borde tillhöra staten (staten måste dock gärda kring alla Tabmok-gårdarna, för den händelse att takst får tagas för skadegörelse på statens mark). För öfrigt måste kilometer-

gränsen gälla (gårdarna vid Fjeldfröskvandet betraktas som "fjällgårdar").

Hela Sörfjeldtind eller Vidjik samt Mortensdalen och Ottertind böra läggas till det i fjol föreslagna reservområdet för genomflyttande renar på Signaldalens W-sida.

Rengjertind ligger utanför renbetningsområdena, men kan användas af genomflyttande lappar som hviloplats.

Lafbetet är så klent, att man icke kan räkna det som renbete.

Utmärkt gräsbete finnes i Tabmokdalen; där finnas alla gräsorter, som renen betar. I öfriga dalar och på flera fjällsluttningar finnes också tämligen godt gräsbete (viden och sidno).

Inom detta område kunde hållas 1200 renar från St. Hans-tiden till 10—12 september. Kalfningen borde försiggå i Sverige. Detta gäller under förutsättning af att Tabmok-dalen blir statsegendom. Ifall denna dal icke inlöses af staten, eller icke alla Tabmok-gårdarna ("fjällgårdar") ingärdas, vilja de biträdande lapparna icke rekommendera detta område till sommarbetesland, enär takstfaran då blefve för stor. Detsamma gäller, ifall de föreslagna åtgärderna i de mot N vettande dalarna icke vidtagas. (Blir Tabmokdalen icke i sin helhet statsegendom, kan dock det föreslagna renantalet hållas här, i händelse det gärdas rundt kring alla Tabmok-gårdarnas inmark). Utslåttermarkerna i Tabmokdalen måste i alla händelser inlösas (emedan det blefve för dyrt att gärda dem och gårderna blefve hindersamma för renflyttningarna). Utslåttermarkerna kunna sedan förpaktas till de bofasta.

Inom detta område finnes icke vårbete. Snöfläckar finnas i tillräcklig mängd och på lämpliga ställen. Som höstbetesland lämpa sig Tverdalen, Stallovagge, Varregaska och Tabmokdalen kring Tabmokvandet.

Hjorden måste vallas hela tiden. Skred förekomma i Svends-

borgdalen, Markenæsdalen, Vitgarvagge, Varregaska och Tverdalen.

Alla slåttermarker vid Tabmotelven nedanför Olsröd måste ingärdas.

Boplatser finnas i Svendsborgdalen invid Inderfjeldet och i Gjusakvagge, båda för vårsommaren, samt för höstsommaren i Tverdalen. I dessa trakter finnes bränsle samt virke till skiljningsgården m. m.

Lapparna skulle flytta ur området ett par tre dagar innan de genomflyttande lapparna komma. Flyttningen kunde ske genom Caccevagge eller genom Doppar cassa och Tverelvdalen till Parasbotten. Hviloplats behöfves först på svensk sida.

Mauken.

Mauken-partiet skulle begränsas medelst en bevakningslinje gående kring Lille Mauken samt i den öfre skogsliden på Mauken-fjällens S-sida till trakten ofvanför Melkelvli, där gränsen skulle gå i den högre liden fram till stranden af Tagvandet. Sedan skulle den följa Tagvandets strand (Björkeng-sättern måste ingärdas) till viken N om Falkefjeldet, därifrån den skulle gå i den öfre skogsliden på Maukens N-sluttning samt utmed en fjällbrant på Store Maukens N-sluttning. öfver hufvudtaget måste här gälla kilometergränsen (gårdarna i Takelvdalen betraktas som "fjällgårdar"). — Detta allt vore sommarbetesland.

Som kalfningsplats till detta område skulle Omasvarre-partiet lämpa sig. Detta skulle begränsas så, att såväl W-Omasvarre som E-Omasvarre (Jonasfjeldet) fölle inom detsamma och dessutom en större del af det lågländta partiet (äfven kalladt Muselvli) mellan Tagvandet och Sagelvvandet samt en del af den s. k. Tagvandshögda. Gränsen för bevakningen skulle gå i högsta skogsliden, dock undvikande slåttermarkerna vid Storvandet och Strupen samt i den högre liden vid Kongsberg och Storlien. Sättern vid Joksevandet måste kringgärdas.

Inom kalfningsområdet finnes något laf, i synnerhet på W-Omasvarre och f. o. på N-slutningar.

Inom Mauken-området finnes godt gräsbete på flera ställen (rikligt vide och sidno). Store Mauken består dock af ”bara klippor”.

Inom kalfningsplatsen kunna 450 vajor finna bete till något före St. Hans-tiden. Oxrenarna måste under denna tid vara i Sverige. Så länge ölapparna flytta igenom, böra vajorna hållas i områdets NE-delar. På kalfningsplatsen måste vajorna hållas under bevakning, med fasta vaktposter bl. a. vid Strupen och Tagvandsgårdarna.

Inom sommarbeteslandet Mauken kunna 1000 renar hållas (Mauk-lapparna bruka ha något flera oxar än vajor. I det föreslagna renantalet ingå dessutom ”efterslängare” från genomflyttande hjordar). Vajorna komma efter kalfningstidens slut, oxrenarna vid St. Hans-tiden. Renarna kunna stanna här till 12—13 september. Snöfläckar finnas omkring Store Mauken.

Inom sommarbeteslandet skola renarna hela tiden vallas. Skredfaran är icke synnerligen stor. Sättrarna, som ligga inom eller invid området, böra ingärdas. På Mauken finnas bevakningssvårigheter rundt omkring, särskildt mot Maalselven och Takelven, mot hvilka dalar bevakningen blifver mycket besvärlig.

Lämpliga boplatser finnas i Roaivvevage och Nergaardsskaret. Där finnes bränsle äfvensom någorlunda tillgång på virke. I Nergaardsskaret kan det dock blifva knappt med virke efter några år; då måste boplatser flyttas.

Flyttningsvägen bör vara den hittills brukade. Hviloplats finnes på Kamnesfjeldet eller öfverst i Sördalen.

Maartinderne.

Området Maartinderne skulle omfatta fjällpartiet mellan Takelvdalen, Maarelvdalen, Store Fiskelösvandet och Sagelvvandet. Gränsen för bevakningen bör vara:

en linje från E-ändan af Store Fiskelösvandet till skogsliden ofvanför Ophus och Hansvold;

en linje i öfversta skogsliden W om Sagelvvandet, därefter Omasvarres kalfningsområdes W-gräns;

en linje från Tagvandshögda till skogsliden ofvanför Birkeli;

en linje utmed Gaastuas och Sollitinds S-sluttningar, sålunda dragen, att myrslättermarkerna kring Gaastua falla inom området (böra inlösas af staten), men de stora slättermarkerna på Sollitinds sluttning, hvilka tillhöra Sollid, falla utom området (skyddas genom gärde);

en linje från Sollitinds W-sluttning dragen i NNE till gärdet ofvan säterslåttern på Skarheim;

en linje följande fjällbranten på Maarfjeldet och slutligen

en linje gående N om Maarfjeldsaksla och i skogsliden S om Lakselvdalen till Fiskelösvandets W-strand. För öfrigt måste kilometergränsen gälla (alla gårdar, utom de vid Maarelven och Sagelvvandet liggande, äro att betrakta såsom "fjällgårdar").

Härtill skulle höra ett kalfningsområde, hvilket borde omfatta Skavliaasen, Nordfjordheia, Svartaasen och Kirkevikaasen och begränsas sålunda:

en linje rundt omkring Skavliaasen, följande öfversta gränsen för sammanhängande slätter;

en linje inneslutande Skavlidalen och följande sommarbeteslandets N-gräns till Store Fiskelösvandet;

en linje gående från Skavliaasens N-sluttning öfver NE-ändan af Hammervandet (kartans Hallervandet);

en linje följande Nordfjordheias, Svartaasens och Kirkevikaasens N-, W- och S-sluttningar utmed inmarksgränsen (utslätterna måste ingärdas, likaså Birkehaug-sättern) och

en linje gående strax utom österlis och Vasvolds inmarker. Sålunda blefve detta områdes W- och E-delar förenade genom en passage öfver "eidet" mellan de bägge Fiskelösvandene samt en annan mellan Lille Fiskelösvandet och Hammervandet.

Det bästa lafbetet inom Norra afdelningens i år undersökta gebit finnes i detta kalfningsområdes W-delar. Litet sämre, men ändock ganska godt lafbete finnes inom samma områdes E-del. Inom själfva Maartindernes område finnes här och där laf.

Gräsbetet inom Maartinderne är tämligen godt rundt omkring hela fjällpartiet samt i Gæinodakvagge (N om Sollitind) och Lakovagge. Från Gaastua till Slettefjeldet finnas utmärkta gräsmarker (med alla goda grässorter). Vid Store Fiskelösvandets S-strand finnes något gräsbete, men de goda markerna äro använda som slätter; dessa måste ingärdas. Betet är inom detta område på flera ställen tidigt åtkomligt.

Inom kalfningsområdet kunna hållas 600 vajor. Vid St. Hans-tiden skola vajorna föras till sommarbetningslandet i Maarfjeldene.

Inom området Maartinderne kunna hållas 1000 renar från St. Hans-tiden till midten af september. Oxrenarna kunna komma samma väg som Mauk-oxarna, men helst några dagar tidigare. Sommarbeteslandet har tillräckligt med snöfläckar.

Höstbetningen skulle företrädesvis äga rum på SE-sidan af fjällsträckan Sollitind-Blaafjeld.

Renarna måste på kalfningsplatsen hållas under bevakning med vaktposter rundt omkring hela området; dessa böra hafva bestämda passlinjer.

Naturen erbjuder icke farliga ställen; slätterplatserna måste skyddas genom gärden.

På sommarbeteslandet skola renarna vallas. Skredställen finnas mellan Maartinderne, Breitind och Fiskelöstind samt mellan Maarfjeld och Orta. För närvarande gå renarna lösa inom området, så att det icke är underligt, om det blir skadegörelse. De svåraste bevakningsställena äro vid Sollid, Storjorden samt gårdarna vid Takelven och Sagelvvandet.

Lämpliga boplatser finnas vid Lakovagge, nära Skarheim-sätern (helst under högsommaren) samt i Gæinodakjoks dal (helst under

höstsotnmaren); dock böra lapparna hafva rättighet att efter behag få ömsa boplatser, ifall dessa icke visa sig helt ändamålsenliga. I de föreslagna trakterna finnes virke och bränsle.

Genom sommarbetesområdet gå inga främmande renars flyttningssvägar.

Flyttningssvägen från området skulle gå antingen längs Maukenlapparnas flyttningssväg öfver Kamnesfjeld och Dödesskogen eller öfver Muselvli till W- och E-Omasvarre, S om Cokolak, mellan Akselfjeld och Hattavarre till Tabmokdalen (hviloplats i Melkefjeldskaret), vidare genom Sottoncassa öfver Mikkellifjeldet till Rostadalen, där hviloplats finnes. Lapparna borde få pröfva båda dessa vägar och besluta sig för den, som vore lämpligast för att undvika konflikt med de bofasta.

Raiderna skulle gå som hittills längs landsvägen samt upp antingen Sördalen eller Rostadalen.

Malangen-halfön.

Detta område skulle begränsas af en bevakningslinje i hufvudsak gående i den öfversta skogsliden på fjällområdets sluttningar mot hafvet och mot landsvägen mellan Mestervik och Tennes, men i W särskildt dragen sålunda, att gränslinjen från de södra Andsnesfjeldene ginge i en båge till Martinhalsskolten samt därifrån till Darfmuotke ett stycke ofvanför Fiskefjeldelvans och Fjeldelvans inflöden i Sandselven, sedan 1/2 km E om Fjeldelven och till Nordbyskolten midtersta sluttning mot Nordbyvandet, sedan i en båge in emot Malangseidet till öfversta skogsliden W om Snefjeldet o.s.v., följande öfversta skogsliden såsom ofvan framhållits. För öfrigt måste kilometergränsen gälla.

Sommarbetningen skulle försiggå i områdets norra del, där högfjäll med snöfläckar finnas; höstbetningen i områdets södra delar, där fjällen äro lägre och mera skog finnes.

Lafbetet är öfverhufvudtaget mycket dåligt inom området. Gräsbetet är godt på Tennesaasens och Natmaalstinds E-sluttningar, på

Kvanfjeldets W-slutning, i sänkan mellan Kvanfjeldet, Slettind, Kobbevaagtind (kartans Renheja) och Fiskefjeldet, i Stokkevagge, i dalen S om Slettind, i Skarelvens dal, i Kobbevaagelvans dal samt i den vida sänkan kring öfre Sandselven och Bakkebyskaret. På Malangseidet är myrländt och ”dålig grässort”. Vide finnes i allmänhet ”icke stort”, men däremot sidno här och där. De högre dalarna äro jämförelsevis magra.

I detta område kan hållas 1400 rener. Renarna kunna flytta in vid St. Hans-tiden och kunna beta här till 14—15 september. Önskligt vore, att lapparna skulle underrätta såväl Tabmok-lapparna som ölapparna om tiden för sin bortflyttning.

Renarna måste hela tiden vallas. Skredfaran är icke synnerligen stor. Älfvarna äro icke heller farliga om sommaren.

Taksfaran' är synnerligen stor mot gårdarna och sätrarna på sträckan Nordbyvandet—Sandsvandet. Stor är den äfven på Malangseidet, vid Kobbevaag samt på S-slutningen af Grönaasen. För denna faras undvikande är det nödvändigt, att alla fjällslättermarker inom området ingärdas eller inlösas samt att det dessutom gärdas på områdets gränser mot alla slättermarker.

Lämplig boplats för högsommaren finnes i Sandselvans dal (Darfmuotke) samt för höstsommaren i skogstrakten NW från Grönaasen.

I närheten af de föreslagna boplatserna finnes bränsle samt virke till tältstänger och gården.

Kalfningen måste försiggå i Sverige. Småkalffvarna borde kunna klara sig under flyttningen inom området. Flyttningvägen vid Storsteinnes måste hållas alldeles öppen. Under höstflyttningen kan lämplig hviloplats uppsökas inom Tabmok-området. Raiderna kunna följa landsvägen eller också kan man betjäna sig af båt-skjuts.

Andersdalen—Stormheimen.

Detta område skulle omfatta fjälltrakterna mellan Balsfjord och Sörfjord samt mellan Laksvandeidet och Brevikeidet och be-

gränsas af en bevakningslinje gående i hufvudsak i öfversta skogsliden på strandfjällen, öfver Nakelven 1 ½ km från mynningen, öfver Lavangselven 2 km från mynningen, öfver Björnskarelven 1 km ofvan gården Storslaaten (kartans Storsletten), öfver Lavangsdalen strax ofvanför Sakariasjorden, öfver Andersdalelven strax ofvan Finnejord, öfver Lavangsdalelven ½ km ofvan bron; på Divrevarre skulle gränsen gå ett stycke ofvan skogsgränsen. För öfrigt måste kilometergränsen gälla. De nu brukade flyttningsvägarna böra dock falla inom området.

Något lafbete finnes på fjället mellan nedre delen af Andersdalen och Balsfjorden.

Gräsbetet är godt i Smalavagge, Saltdalen, Lavangsdalen, Andersdalen, på NE-sluttningen af Vovlevarre, i Nakkavuobme, i Tiphaugdalen samt på W-sluttningen af Sletfjeldet och på E-sluttningen af Tverbottenfjeldet. Den inre fjälltrakten är uppfylld af isbräer, sten och ur. I de högre fjälldalarna finnas endast magra snölägemarker.

En mindre kalfningsplats för högst 150 vajor finnes på halfön mellan Andersdalens nedre del och Balsfjorden. Kalfningsplatsen bör skyddas mot sommarbetning. (Renarna finna där föga bete om sommaren). Angående renbetningens utsträckning gäller det samma för Gjövik-området.

Inom sommarbetesområdet kunna hållas 2000 renar. Under förutsättning af att kalfningsplatsen nyttjas, skulle 1850 renar få komma till området vid St. Hans-tiden och beta här till 13—14 september, då de böra flytta för att lämna tillfälle åt lapparna från yttre Stuoranjargga att flytta igenom.

Lapparna inom området kunna antingen hålla sina renar i en hjord eller uppdelas så, att en hjord hållas i Andersdalen och Lavangsdalen och den andra i Stormheimen och Lavangselvens—Nakelvens dal. Snöfläckar finnas inom bägge områdena.

I trakten mellan Andersdalen och Ramfjordbotten finnas talrika

branter och skredställen. Likaså i Björnskaret, Tiphaugdalen och mångenstädes inne bland fjällen.

Sommarbetningen skulle hufvudsakligen äga rum i Andersdalen och omgivande trakter för den event. västra hjorden samt i trakten af Stormheimen för den event. östra hjorden.

Höstbetningen skulle försiggå i den södra delen af Lavangsdalen och omgivande dalar, resp. i trakten kring Skognesfjeldet.

Boplatser finnas i Andersdalen och Stormheimen samt i den södra delen af Lavangsdalen och i närheten af Skognesfjeldet, där Stormheim-lapparna nu pläga bo under höstflyttningen. Vid de föreslagna boplatserna finnes virke och bränsle.

Renarna måste vallas hela sommaren. På kalfningsplatsen böra renarna vara under bevakning med vaktposter mot Andersdalen och strandgårdarna.

Största takstfaran är mot Brevikeidet, Lavangselvens dal, mot gårdarna nära Sörfjordens kyrka samt mot Laksvatn ytre. Fjällslåttermarkerna inom området måste ingärdas. Alla gårdar på Brevikeidet böra vara fullständigt ingärdade. Likaledes böra spärrningsgården uppföras tvärs öfver de dalar, som skäras af områdets gränser.

Om lapparna fördela sina renar på tvenne hjordar, kunna de flytta till och från området längs tvenne vägar, hvilka dela sig vid Laksvandeidet. Vid Laksvandeidet bör det gärdas kring all slåttermark, men flyttningvägen måste vara öppen. Lapparna från Stuoranjarggas yttre del kunna flytta genom Lavangsdalen och hafva hviloplatser invid denna flyttningväg, t. ex. i Saltdalen och Smalavagge.

För raidflyttningen kan båt användas.

Lapparna i Andersdalen och på yttre Stuoranjargga kunna använda samma flyttningväg.

Stormheim-lapparna böra flytta öfver Sörfjordbotten och för öfrigt samma vägar som hittills. Vid inflyttningen erbjuda i syn-

nerhet Skogneselven, Kvalbergelven och Lavangselven stora vanskligheter för kalffarna. Ifall älffarna äro stora, måste lapparna uppsöka snöbroar högre till fjälls.

Yttre Stuoranjargga.

Detta område omfattar trakten mellan Brevikeidet och Ramfjorden å ena sidan och Tromsösundet—Grötsundet å den andra. Bevakningsgränsen bör utgöras af en linje i den högsta skogsliden N om Ramfjorden (1 km ofvan Lögslettenelvans mynning), i skogslidbranten N om Brevikeidet, utmed stranden mot Ulfsfjorden (gårdarnas inmarker och hemjordar måste kringgärdas; vid Oldervikelven går gränsen 2 km ofvan mynningen), i den högsta skogsliden mot Grötsund och Tromsösund (1 km ofvan Snarbyelvans mynning, 1 1/2 km ofvan Skitenelvans mynning, 1 1/2 km ofvan Tönsvikelvans mynning, 2 km ofvan Tromsdalselvans mynning) samt i öfversta skogsliden mot hafvet i W.

Lafbete har funnits, men är nu till största delen afbetadt. I en del gropar, i hvilka snön ligger längre, finnas rester af laf.

Gräsbetet är godt, t. o. m. ställvis riktigt godt. Sådant finnes på sluttningarna mot Brevikeidet, på S- och W-sluttningar af Tromsdalstind och Möllendalakselen samt i de midtersta delarna af Goattevuobme, Skitenelvans dal och Oldervikelvens dal. För öfrigt är betet icke särskildt godt, emedan viden och sidno saknas eller finnas i ringa mängd. Omkring Blaakollen, Thomasjordfjeldet samt på N- och E-sluttningarna af Tromsdalstind är mycket stenigt och betet ytterst magert.

Inom detta område kunde hållas 2400 renar från St. Hans-tiden till 15—16 september. Kalfningen måste försiggå i Sverige. Snöfläckar finnas flerstädes. Kalfningsplatsen vid Goattevuobme är icke "rar", men kan användas under göda år för 250 vajor. Laf finnes där dock icke nämnvärdt.

Oldervikelvens och Skitenelvans områden lämpa sig bäst för

betning under högsommaren, medan Tromsdalen och sluttningarna mot Brevikeidet äro lämpliga höstbetesland.

Renarna måste hela tiden vallas.

Farliga skredplatser finnas på W-sidan om Čacca, mellan Stortua och Nonsfjeldet samt på N-sluttningen af Tromsdalstind. Farliga älfvar äro Skitenelven och Tönsvikelven.

Farliga takställen finnas mångenstädes i älfdalarnas mynnings-trakter, såsom vid Thomasbakken, Lögsletten, Tönsvik, Skitenelven och Oldervikelven.

Sätervallar och slättermarker, som komma att ligga inom området, böra ingärdas. Af de sistnämnda skulle slåttern E om Möllendalakselen samt i Bavavaggé och Langedalen helst inköpas. I dalmynningarna måste det gärdas mot slätterängar, som ligga invid områdets gräns.

Som boplatser ägna sig: föreningen af Bavavagge och Langedalen, Čacca och Tromsdalen (den nuvarande boplatsen). Bränsletillgången är så pass god, att lapparna kunna reda sig därmed några år framåt, men virke till gården och dylikt finnes endast i begränsad mängd.

Ingen genomflyttning sker genom området.

Angående bortflyttningen hänvisas till hvad som uttalats beträffande Andersdalen. Hviloplatser finnas utom området i Salt-dalen, Smalavagge, Stokse o. s. v.

Raidernas flyttning kunde lämpligast försiggå med båt.

Andsfjeld-Vasbrun-området

Det nuvarande XIII renbetesdistriktet skulle uppdelas sålunda, att området mellan Gisundet i W, Malangenfjorden, Rossfjorden, Rogsfjordvandet och Lakselven i E, Finfjordvandet, en linje mellan denna sjö och den innersta delen af Finfjorden samt Finfjorden i S blefve ett särskildt område, afsedt till eventuellt vinterbetesland för norska Senjen-lappar samt till genomflyttningsland

och hviloplatser för de till och från Senjen flyttande svenska lap-
parna.

Resten af det nuvarande XIII distriktet, Andsfjeld-Vasbrun-om-
rådet, skulle utgöra en renbetestrakt innefattande kalfningsplats
och sommarbetesland. Undantag bör dock göras för gårdarna vid
Finfjordvandet, i afseende å hvilka kilometergränsen förutsattes
skola gälla, samt gårdarna utmed landsvägen E om denna sjö,
hvilka äro att betrakta som "fjällgårdar". För öfrigt måste kilo-
metergränsen gälla utom för gårdarna vid Mortenelven, hvilka
äro att betrakta som "fjällgårdar".

Inom det till vinterbetes- och genomflyttningsland afsedda om-
rådet finnes något lafbete, men icke godt (saknas på Kistefjeld-
partiet). Den laf, som finnes, uppträder hufvudsakligen i sänkor
och gropar på de lägre fjällen i områdets N-del. Gräsbetet är
jämförelsevis dåligt i skogsliderna på Kistefjeldet. Någorlunda
godt är det däremot i några smala dalar inom norra delen af
området. Högre upp på Kistefjeldet finnas "bara sten och klippor"
och på de öfriga fjällen mycket magert bete.

Andsfjeld—Vasbrun-området har någorlunda godt lafbete inom
tallskogsbältet på Andsfjeldets E-sluttning, på W-sluttningen af
Renskallen och Renfjeldet samt något lafbete i Buoccevagge mel-
lan de på kartan utsatta små sjöarna.

Inom skogslandet i södra delen af området (S om landsvägen
Finfjordeidet—Karlstad) finnes godt gräsbete. På kalfjällen inom
samma trakt är gräsbetet litet sämre.

Inom skogslandet i N-delen af området är godt gräsbete. På
kalfjället är gräsbetet litet sämre. På de högre delarna af själfva
Vasbrunfjeldet är gräsbetet dåligt ("sten och klippor".)

Inom området skulle kunna hållas 700 renar från början af
maj till St. Hans-tiden. Efter St. Hans-tiden kunde ytterligare 300'
renar från XIV distriktet (se södra afdelningens prot. af den 11
oktober 1915) få plats här, om så erfordras. Renarna kunna beta
här till 15 september.

Angående en föreslagen kalfningsplats på Andsfjeldet, Renfjeldet m. m. samt vår- och höstbetesland i södra delen af området, se södra afdelningens biträdande lappars uttalande om vårundersökningarna 1915.

Trakten SW om kalfningsplatsen skulle användas som höstbetesland för tiden från slutet af augusti till bortflyttningen.

Norra delen af området skulle användas från St. Hans-tiden till slutet af augusti.

Snöfläckar finnas såväl på Vasbrun som på Fagerfjeld. Såväl under sommaren som hösten böra renarna hållas i samlad hjord under vallning.

Slätterängarna på sätrar och ”fjällgårdar” (t. ex. Möllerhaug och Kvanli), som ligga inom renbetestrakten, böra ingärdas. Alla fjällslättermarker inom området måste ingärdas. (t. ex. slätterängen i Buoccevagge).

Den del af flyttningssvägen från vår- till sommarbeteslandet, som går tvärs öfver dalen mellan Renfjeldet och Fagerfjeldet, bör vara försedd med gärde på hvardera sidan.

Lämplig sommarbopjats är den nu använda i Buoccevagge.

Ett mjölknings- och skiljningsgärde bör finnas i Buoccevagge, där det nuvarande mjölkningsgärdet finnes.

Farliga skredplatser finnas på Vasbruns E-sluttning, men där gå renar sällan. Skredtrakter finnas också både på NE- och S-sluttningarna af Fagerfjeldet, men icke så farliga. Svåra bevakningsställen finnas mot Maalselven, Rogsfjordvandet och Finfjordvandet. Gårdarna vid Tornvandet äro att betrakta som ”fjällgårdar”. Vakthållningen blir mycket mödosam inom detta område.

Vasbrun-lapparna skulle flytta söderut senast, när Senjen-lapparnas renar simma öfver vid Gibostad. Senjen-lapparna kunna hvila ett par dagar på Kistefjeldet. Nästa hviloplats vore på Andsfjeldet. Raiderna kunna flytta längs landsvägarna.

De 300 renarna från XIV distriktet, som betat här under som-

maren och hösten, skola flytta tillsammans med Vasbrun-lapparnas renar.

Uttalanden gällande samtliga i år undersökta renbetesområden.

Renantalet är beräknadt efter den betesmängd som kvarstår, när utom inmarker äfven slåtterängar, sätervallar och dylikt frånräknats, och hänsyn till de bofastas intressen tagits samt bevakningsmöjligheterna beaktats.

Alla beräkningar angående renantalet i renbetesområdena äro uppgjorda med tanke på, att renantalen kunna gälla icke blott för de närmaste åren utan äfven för framtiden och sålunda tillåta en måttlig ökning af hjorden, men knappast mer än 25 % på en tid af 10 år.

Huru renantalet skulle ställa sig i en mera aflägsen framtid, vilja lapparna icke uttala sig om.

Vid beräkningen af renantalet inom de olika områdena hafva lapparna utgått från att kreatursbetningen och färbelningen också i framtiden skola försiggå såsom hittills. Lapparna hafva äfven utgått från att renbetning under hela betningstiden måste få försiggå ända till en sammanhängande linje, förenande de punkter, som ligga 1 km ofvanför de särskilda gårdarnas odlade inmark och till 1/2 km ofvanför "fjällgårdarnas" odlade inmark. Renbetningen måste få försiggå till sättrarnas yttersta gården.

Den föreslagna kilometergränsen är att betrakta som en skyddsgräns och äfven renbetningsgräns, men icke nödvändigt som en bevakningsgräns. Kilometergränsen är afsedd att utgöra en skyddsgräns äfven för kreatursbetningen på försommaren (så att renarna icke skada det då vanligen sparsamma betet i den nedre skogsliden, som behöfves för kreaturens räkning). Den på kartan ut-satta gränsen är att betrakta hufvudsakligen som en bevakningsgräns.

Lapparna yttrade, att i den händelse bestämmelserna i lappla-

gen strängt tillämpas, intet af de i år föreslagna renbetesområdena kan användas som sådant.

De föreslagna renantalen i renbetesområdena äro beräknade under förutsättning af, att de för hvarje särskildt område föreslagna gårderna komma till utförande.

De biträdande lapparna önska framhålla, att, med den känedom de skaffat sig om huru förhållandena för närvarande gestalta sig i amtet, äfven de föreslagna renantalen försöksvis kunde hållas några år framåt, utan att de föreslagna åtgärderna blifva vidtagna. Takstfaran är dock redan alltför stor, och med den år för år ökade bosättningen blifva allt flera af renarnas gamla betesplatser använda som slättermark. Lapparna emotse därför, att såvida ej de ifrågasatta gårdningsåtgärderna nu vidtagas, dessa betesområden inom en snar framtid icke mer ägna sig till renbetesland, och att flyttlapparna icke kunna bära de hotande takstbeloppen.

De föreslagna renbetesområdena förutsättas skola bilda renbetesdistrikt. Således böra alla bestämmelser beträffande de senare gälla för de förra.

Staten bör trygga lapparna tillgång till bränsle samt gärdesvirke.

De trakter, som afsetts för bestämda ändamål, såsom kalfningsplatser, sommarbetesland m. m., böra användas enbart därtill. De föreslagna kalfningsplatserna äro i allmänhet icke synnerligen goda, så att sommarbetning icke bör få försiggå på dem, äfven om de icke användas som kalfningsplatser hvar år. De böra tvärt om, ifall så ske kan, något år emellan skonas för renbetning öfverhufvud.

Höstflyttningarna böra i allmänhet försiggå sålunda, att de lappar, som bo längst mot hafvet, flytta senast. Lapparna böra underrätta hvarandra om tiderna för vårflyttningarna, så att icke sammanblandning sker.

De biträdande lapparna anse, att en viss frihet bör lämnas

flyttlapparna att själfva bestämma hviloplatserna under flyttningarna, emedan väderleken, sjukdomar, hjordens tillstånd m. m. kunna göra det omöjligt för dem att uppsöka förut bestämda platser.

Gärden, som äro afsedda att hindra renarna att komma på slättermark, böra vara 2 1/2 alnar höga långgården (icke af stående virke, på hvilket renarna kunna skada sig), antingen af trä (barkadt och på två sidor afyxadt) eller af "streng" (dock i ingen händelse pigstreng"). Långgården af trä böra hafva tre eller fyra parallella stänger, "streng" gården fyra eller fem parallella "strenger". Mellan stolparna bör afståndet vara 2 1/4. Stolparna böra förkolas i den ända, som skall drifvas ned i jorden.

Mjölkningsgården kunde, för att spara virke, göras af endast tre parallella stänger. Mellanrummen kunde stängas med "ris". Stengården kunna på flera ställen komma till användning. Lapparna ha god tid att uppföra sådana, men mångenstädes finnes icke lämpligt material i närheten.

Bevakningen är nu för tiden i flera distrikt tämligen bristfällig. Lapparna bo t. ex. i Mauken-området för långt från hjordarna. Renarna släppas lösa ända till Maartinderne. Likaså på yttre Stuoranjargga. Lago-lapparnas nuvarande bevakning är god. Vasbrun-lapparna valla sina renar och nyttja mjölkningsgårdet. Andersdal-lapparna hålla sina renar under bevakning (i allmänhet god). Stormheim-lapparna sågos valla sina renar. Sjätte distriktets renar hållas i allmänhet under bevakning, men torde också tidtals vallas. På Iddonjargga hållas renarna under bevakning. Lapparna hafva icke bildat sig någon åsikt angående bevakningens beskaffenhet på Malangen-halfön.

De bofasta borde icke få hålla hundar, ty det har flera gånger händt, att sådana jagat och ihjälbitit kalvvar och svagare renar, och under sådana förutsättningar blir det svårt att sammanhålla hjordarna och utnyttja betet.

I allmänhet böra öfverflyttningar från ett distrikt till ett annat

undvikas så mycket som möjligt. I alla händelser böra lapparna i ett distrikt, dit öfverflyttningen skall ske, hafva rätt att uttala sig därom.

Uppläst och godkänt, Tromsö den 14 oktober 1915.

Justeradt, Köpenhamn den 22 november 1915.

J. E. Rosberg.

Jens Holmboe.

Eric von Sydow.

P. Lorenz Smith.

Sam. Mårtenson.

Protokoll fördt i Tromsö den 13 oktober 1915.

§ 1.

Tillfrågad om, huru den i Delegationernas skrivelse af den 23 februari 1915, III, b, gifna bestämmelsen enligt biträdande lappen Antis åsikt skulle inverka på de i fjol föreslagna dispositionerna beträffande de då undersökta områdena, yttrade Anti följande:

Dödesfjeld-området.

Ifall icke hänsyn tages till enskild mans eller statsfunktionärs bruksrätt på Frihedslia samt på statens mark i Dividalen och Rostadalen, kunde på sommarbeteslandet inom Dödesfjeld-området (se kommissionens prot. 28 juli 1914, § 3, Bd IV, pag. 39) hållas 200 renar mera än Anti i fjol uppgaf, alltså inalles 1400 (Somby, som äfven i fjol uttalat sig om detta område, förklarade sig vara af samma åsikt som Anti).

Rosta-området.

Beträffande detta område (se afdelningens prot. 19 augusti 1914, § 5, Bd IV, pag. 136) uttalade Anti, att äfven om slätterplatserna inom statens mark inräknas i detta område, det vinner så litet, att icke renantalet kan höjas. Detta skulle således icke kunna sättas högre än det i fjol föreslagna.

Guovdavagge-området.

Angående detta sommarbetesland (se afdelningens prot. 28 september 1914, § 4, Bd IV, pag. 338) förklarade Anti, att ofvannämnda spörsmål icke inverkar på det i fjol föreslagna renantalet.

Skibotn—Nuortanjargga-området.

Angående detta område (se ofvannämnda prot., § 4) uttalade Anti, att spörsmålet ej inverkar på det i fjol föreslagna renantalet, hvad sommarbetningen vidkommer. Däremot blefve kalfningsplatsen vid Cæbet bättre att utnyttja, men Anti anser dock icke, att det i fjol föreslagna antalet vajor kan ökas.

§2.

På särskild tillfrågan svarade Anti vidare, att Oxrenarna till de vajor, som kalfva inom norskt område i Skibotndalen under tiden 1 maj—15 juni måste hållas i Sverige, emedan de icke hafva lämpliga uppehållsplatser på norskt område.

§ 3.

Afdelningen hade på en karta utlagt den gräns, till hvilken renbetning efter de bofastas uppfattning, enligt med dem hållna diskussioner, kunde utsträckas utan att vålla olägenheter för resp. gårdar. Denna karta förelades Anti, som därefter uttalade följande:

Dödesfjeld-området.

Emedan de områden, där betet utvecklas tidigast, då blefve afskurna, skulle renbetesområdet i sådant fall kunna rymma 600 renar och äfven med detta renantal blefve det svårt att klara sig där.

Rosta-området.

Den af de bofasta föreslagna betesgränsen skulle afskära nästan all skog från renbetesområdet, hvarigenom såväl renarna förlorade skydd under fult väder som lapparna tillgång till bränsle och virke inom själfva betesområdet. Kanske 1000 renar då kunde

bärga sig, men för lapparna blefve det svårt att reda sig här äfven med detta antal.

Guovdavagge-området.

För detta område hänvisas till afdelningens prot. 28 september 1914 Bd IV, pag. 338, där Anti sagt: ”utan .suorggarna” kunde trakten icke användas för sommarbete”.

Ingen af kommissionens svenska biträdande lappar kunde tillfrågas beträffande ofvannämnda spørsmål, emedan de i fjol funktionerande svenska lapparna, som kändt, icke i år deltagit i kommissionens arbeten, och de i år biträdande svenska lapparna icke tillräckligt känna de ofvannämnda områdena.

§4.

Beträffande **Skibotn—Nuortanjargga-området** uttalade sig afdelningens båda biträdande lappar på följande sätt.

Om den af de bofasta föreslagna betesgränsen blefve fastställd, ändras icke det i afdelningens protokoll den 28 september 1914 (Bd. IV, pag. 340) föreslagna renantalet inom sommarbeteslandet. Kälfningsplatsen på Čæbet och omgifningar blefve däremot nästan värdelös, emedan den skulle förlora nästan allt skogskydd samt det tidiga betet inom skogen.

Uppläst och godkändt, Tromsö den 14 oktober 1915.

Justeradt, Köpenhamn den 22 november 1915.

J. E. Rosberg.

Jens Holmboe.

P. Lorenz Smith.

Eric von Sydow.

Sam. Mårtenson.